

Саїнчин С. О., Одеська обласна колегія адвокатів

ВИЗНАЧАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ СКОЇВ ДІТОВБИВСТВО

З 60-х років минулого сторіччя наукові дослідження криміналістичних особливостей дітовбивств не проводилися. В зв'язку із збільшенням кількості даного виду злочину в Україні бажано звернутися до дослідження цієї проблеми.

С 60-х годов прошлого столетия научные исследования криминалистических особенностей детоубийств не проводились. В связи с ростом статистики данного вида преступлений в Украине целесообразно обратиться к исследованию этой проблематики.

Since the 1960s of last century scientific investigations of criminalistic peculiarities of infanticide have not been conducted. Due to the growth of these crimes commission in Ukraine it is advisable to study this appeal issues.

З досліджень професора В. П. Колмакова та його публікації монографії «Расследование детоубийств» в 1959 році й до початку нового століття проблема розслідування дітовбивств залишилась по за увагою наукового дослідження вчених – криміналістів.

У 2002-2003 роках в юридичній літературі стали з'являтися статті доцента О. С. Саїнчина, присвячені питанням розслідування вбивства матері новонародженої дитини, що являється складовою частиною комплексної проблеми розслідування дітовбивств.

В 2005 році видається монографічна робота О. С. Саїнчина «Особенности расследования детоубийств», який, вперше на монографічному рівні, проявив спробу осмислити проблему розслідування дітовбивств в Україні. Проведене дослідження по більш ніж 20 кримінальним справам, розглядаємої категорії справ дозволило автору класифікувати потерпілих по 3 віковим групам: діти у віку от одного місяця до 6 років; діти от 6 до 10 років та діти от 10 до 14 років.

До потерпілих першої групи відносяться діти різних статей, що складає 18 % від усіх матеріалів кримінальних справ про дітовбивства. На долю другої вікової групи приходитьсся 37 % дітовбивств. На долю третьої вікової групи потерпілих приходитьсся більш всього дітовбивств, що складає більше 40 %.

Виходячи з викладеного, автор монографії дійшов до висновку стосовно того, що друга та третя група потерпілих по справам про

дітовбивство, тісно взаємопов'язана з особою злочинця, що має важливе криміналістичне значення при розслідуванні кримінальних справ даної категорії злочинів.

Наше увагу привернула проблема встановлення *особи злочинця*. Необхідно відзначити, що особа злочинця, як важка комплексна проблема, досліджується такими науками як криминологія, кримінальне право, судова психологія, криміналістика та іншими юридичними науками. Кожна із цих наук виділяє окремі сторони й особливості особи злочинця з позиції специфічних методів дослідження. Вбачається занадто загальний підхід щодо вирішення проблеми злочинця, чи в окремих випадках досліджуються лише окремі особливості.

Особа злочинця, будучи одним з основних елементів криміналістичної характеристики злочину, знаходиться в зв'язку з іншими її елементами. Криміналістичний аспект в дослідженні особи злочинця очолює широкий діапазон властивості особи. Це визначається як призначенням науки криміналістики в цілому, так й значенням даних про особу злочинця для вирішення її конкретних задач й проблем. Наука криміналістика покликана всебічно сприяти пошуку, виявленню, фіксації, дослідженню та використанню доказів з метою ефективного розслідування, розкриття й попередження злочинів, що неможливо без збирання й аналізу різних фактів, слідів в широкому смислі, що несуть ту чи іншу інформацію про особу злочинця.

В юридичній літературі питанням дослідження особи злочинця приділяли увагу багато вчених, які присвятили цій проблемі спеціальні роботи, а також надруковані спеціальні збірники наукових праць по проблемам особи злочинця.

При дослідженні особи дітовбивці чітко проглядається те, що злочини в 90 % випадків скоюють жінки. Серед них велика доля молодих, незаможних, вагітних від випадкових статевих зв'язків жінок. Нерідко до вбивства дитини вдаються психологічно надломлені жінки, які ведуть паразитичний образ життя, систематично зловживають спиртними напоями чи наркотичними речовинами. Серед них можливо зустріти осіб, що не мають постійного місця мешкання, раніше неодноразово судимі за різні злочини. Відомо також немало фактів, які свідчать про те, що на цей відчайдушний крок йдуть заміжні жінки, які вже мають одну чи декілька дітей, та як правило, матеріально погано забезпеченні. Додатковою причиною до злочину при цьому являються погана обстановка в сім'ї, п'янство, буйний характер чоловіка чи обох членів подружжя, провокуючи постійні сварки.

Загальний соціальний портрет дітовбивці – жінки можливо уявити наступним образом: вік від 22 років до 31 року, в зареєстрованому шлюбі не знаходиться, раніше не судима, освіта середня чи незакінчена

вища, не працює чи зайнята низько кваліфікованою працею, не має нормального, по санітарним нормам, житла, матеріальний достаток нижче прожиткового мінімуму, знаходиться в жорстокій залежності від ситуації, не знаходячи соціально прийнятної способу її вирішення.

Виходячи з особливостей мотиваційної сфери, російським вченим І. С. Федотовим, пропонується виділити такі типи дітовбивць й приклади його власного дослідження по відношенню особи, яка скоює вказаний злочин:

1. Асоціальний (маргінальний, люмпенізований) тип, до якого ми відносимо злочинця, який веде антисоціальний спосіб життя, не має постійного місця проживання, займається блукарством, зловживає спиртними напоями. У даного типу дітовбивці істотні прояви депривації, потреби раціональні, внутрішній світ вбогий, духовне життя майже відсутнє, вони виключені з нормальних зв'язків й відношень, байдужі до інших людей.

Загальна думка оточуючих їх не цікавить, відсутність жалю. Дітей, якщо вони в них є, не люблять, вихованням не займаються. Як правило, позбавлені батьківських прав, наступна (чи перша) дитина їм не потрібна, вона як тягар, залишає свободу. Самі вони в дитинстві були позбавлені нормальної сім'ї, зростали при відсутності стійких й емоційно теплих зв'язків з матір'ю чи батьком, в сім'ї батьки зловживали спиртними напоями, що приводило до сварок. На фоні цього в них виникає тривога за своє існування, яка призводить до вбивства своєї дитини.

2. Легковажно – комфортний тип, відрізняється зовнішнім благом достатком не передбачаючи скоєння злочину. До такого типу відносяться малолітні чи дуже молоді жінки й чоловіки, які знаходяться під опікою й навіть тиском з боку батьків. Коли вказаний тип злочинця виходить з під їх опіки, поїхав на роботу чи навчання, вони починають жити іншим життям. З однієї сторони, частіше навідують сім'ю, і продовжують займатися попереднім вихованням, але, з іншої сторони, вступають в необдумані відношення з малознайомими, жінками чи чоловіками, не роздумуючи про наслідки. Молоді люди, відчуючи вагітність, починають панікувати, не можуть реально оцінити ситуацію й знайти вихід з неї.

3. Послідовно – зловбий тип, до даного типу відносяться жінки, які вже мають дітей, одружені, чи мають співмешканця, а також до такого типу відносяться одружені чоловіки. Вагітність чи присутність дитини для них не являється чим-то неочікуваним. Вони відрізняються інертністю, відсутністю відчуття жалю, низьким освітнім й культурним рівнем. Не витрачає часу на відвідування медичних закладів

з метою профілактики хвороби дитини, а також не приймає заходів для попередження вагітності. В зв'язку з впливом зовнішніх факторів (матеріальні труднощі, проблеми з житлом і т. п.), вони знаходять вихід у вбивстві своєї дитини. Відрізняються брехнею, замкнутістю, проявами агресії, побоюванням втратити сексуального партнера. До своїх власних батьків байдужі, піклуються лише про свій власний достаток. Це самий розповсюджений тип.

В медицині існує погляд що «пологовий акт, разом з сильним фізичним і душевним потрясінням, являється не настільки жорстоким, скільки біль, виключно фізичному напругою, іноді значною крововтратою, пред'являє до організму жінки більші вимоги й включає в себе значну небезпеку», й «крім описаних вище патологічних відхилень від нормальних пологів, пологовий акт в той чи інший сфері може відображатись на нервовій системі жінки як центральній, так й периферичній, а також на стані полових шляхів», «в наслідок пологової травми можуть розвинути: 1) психози, 2) паралічі й невралгії... під час самих пологів, іноді спостерігаються швидко проходячи психічні розгляди, які виражаються в галлюцинаторному бреду».

Сучасна медицина також говорить, що неможливо попередити випадки важких пологів і післяпологові наслідки. До останніх відносяться післяпологові психози. Психоз проявляється як наслідок важких, довгих пологів з оперативним втручанням чи психічні травми. В необхідних випадках жінку переводять до психіатричної лікарні. До числа хвороб, які мають відношення до пологів, відноситься і пологовий шок. Він спостерігається за період важких хвороб, пологів після відокремлення плоду.

З вказаними дослідженнями не можливо не погодитись, так як вони отримані не тільки теоретично але й практично. Однак вчені в області криміналістики як минулого так й теперішнього часу досліджували лише тільки одну особу злочинця – мати новонародженої дитини. В теперішній час спостерігаються зміни суб'єкту вказаного виду злочину, а саме особи злочинця як елементу криміналістичної характеристики. Проведене дослідження за період з 2004 року до теперішнього часу дозволяє передбачити, що дітовбивця це не тільки мати новонародженого. Існують не одиничні випадки коли злочин скоїла особа в співучасті з батьком дитини, дядьком, співмешканцем, та навіть бабусею та дідусем. Крім цього злочин скоюють в групі осіб, активним способом, із подальшим приховуванням слідів злочину.

Якщо прийняти до уваги нового суб'єкту злочину, то можливо сказати що за вказаний період часу, дослідження в даному напрямленні не проводились. Проблеми з якими зіштовхуються правоохоронні органи, які проводять досудове слідство ще не дослідженні до кінця.

Література:

1. Пособие по расследованию убийств / М. И. Авдеев, С. В. Бородин, Л. Г. Видонов и др.; отв. ред.: Гусев С. И. – М. : Юрид. лит., 1977. – С. 48.
2. Колмаков В. П. Расследование убийств / В. П. Колмаков. – М. : ВЮЗИ., 1958. – С. 14.
3. Попов Н. В. Учебник судебной медицины / Н. В. Попов. – М. : Медгиз., 1946. – 43 с.
4. Саинчин А. С. Особенности расследования детоубийств / А. С. Саинчин. – Одесса : Юрид. лит., 2005. – С. 65-75.

УДК 349.41:332.3

Макаренко О. Ю., ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

ДО ПИТАННЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ НАДР

У статті досліджено питання виникнення та припинення прав на земельну ділянку для використання надр. Виокремлені особливості виникнення та припинення прав на земельні ділянки для використання надр, обумовлені їх цільовим призначенням та єдністю мети використання таких природних ресурсів як земля та надра.

В статье исследованы вопросы возникновения и прекращения прав на земельные участки для использования недр. Выделены особенности возникновения и прекращения прав на земельные участки для использования недр, обусловленные их целевым назначением и единством цели использования таких природных ресурсов как земля и недра.

In the article the question of beginnings and cessation of the rights to the plot of land for use of bowels is investigated. There were picked out the main characteristics of beginnings and cessation of the rights to the plot of land for use of bowels, making for their special-purpose and integrity of object of using such natural resources as land and bowels.

Актуальність теми дослідження пояснюється необхідністю досконального розгляду питання співвідношення права користування надрами та землекористування, а також титулів використання земель для надрокористування. Відтак, необхідністю розгляду питання виникнення та припинення прав на земельну ділянку для використання надр, через вивчення загальнотеоретичних положень щодо виникнення та припинення земельних правовідносин.